

Шлях України до європейської енергетичної інтеграції

Секретаріат Енергетичного Співтовариства

15 березня 2023

- ❖ Заходи з підтримки енергетики України
- ❖ Короткий огляд імплементації acquis Енергетичного Співтовариства в Україні
- ❖ Транспозиція Четвертого Енергетичного Пакету «Чиста енергія для європейців»
- ❖ Відновлювана енергетика
- ❖ Ринок електричної енергії
- ❖ Ринок природного газу
- ❖ Регулятор, конкуренція та державна допомога
- ❖ Навколишнє середовище
- ❖ Безпека постачання
- ❖ Наступні кроки
- ❖ Надважлива роль Парламенту

Фонд підтримки енергетики України

Фонд має на меті посилити зусилля міжнародних донорів, що спрямовані на збереження світла та тепла в Україні, надаючи капітал енергетичним компаніям, які не в змозі залучити фінансові ресурси для оплати своїх ключових закупівель

Можливість отримання коштів з Фонду (з урахуванням обмежень, встановлених донорами)

Закупівля необхідного обладнання, запчастин, іншого оснащення, тощо

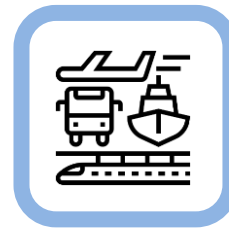
Всі види палива, необхідні для виробництва тепла та електроенергії, а також сама електроенергія

Послуги, такі як ремонт або посилення

Надходження капіталу

Допоміжні витрати, такі як транспортування, закупівлі, податки, мита та збори

Фонд у цифрах

Загальна сума грантів - 190 млн. Євро

€ 0.5 млн

€ 11.4 млн

МЗС
€ 30 млн

KfW
€ 99,5 млн

€ 4.5 млн

€ 1.4 млн

€ 10 млн

€ 27,1 млн

Комісія ЄС
€ 5 млн

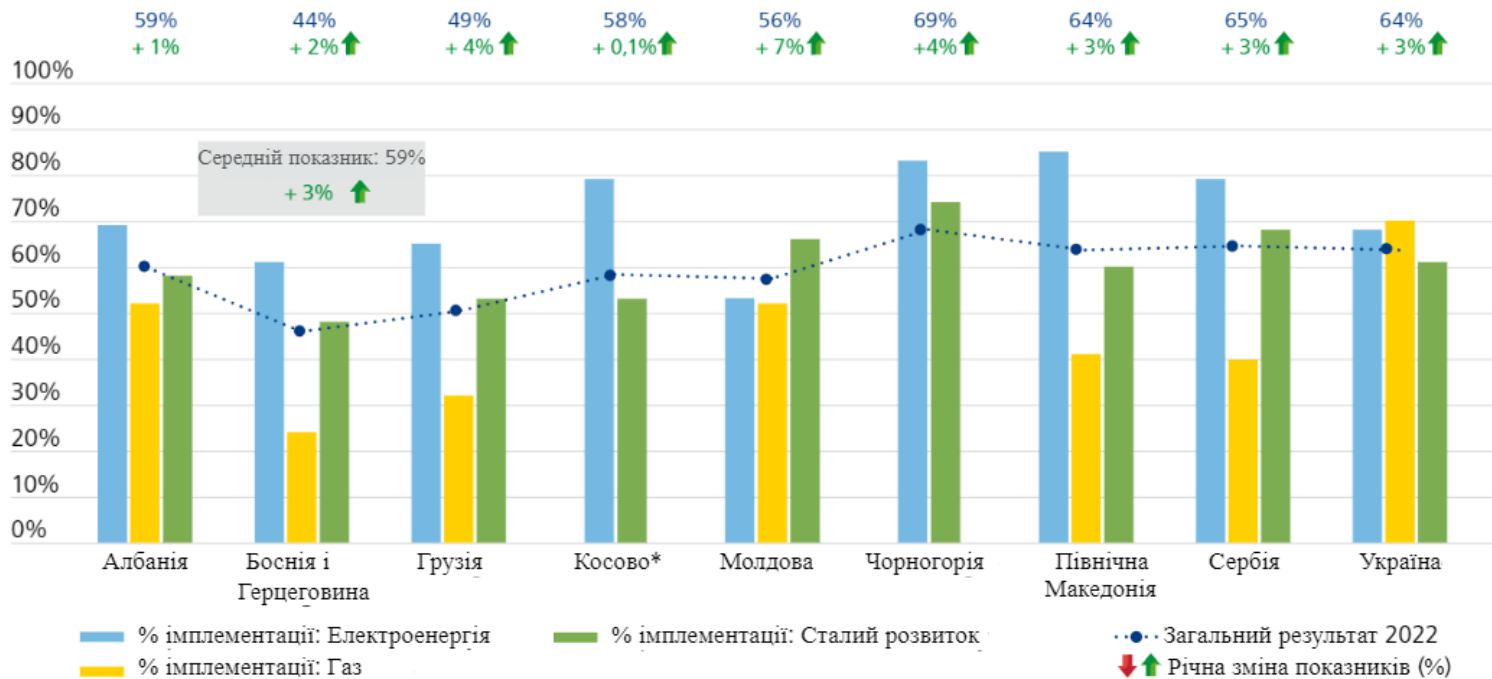

Підприємств
€ 138.000

Група оперативної підтримки України (USTF) в цифрах: допомога з обладнанням

Вантажі, доставлені в Україну за сприяння USTF	55
Відправлення в процесі підготовки	до 60
Загальна вага доставленого обладнання	1.100 тон
Загальна вага доставлених рідин	1.200 тон
Кількість країн, з яких було поставлено обладнання	20
Тип поставленого обладнання:	
Трансформатори, кабелі, ізолятори, клеми, перемикачі, труби, арматура, ІТ-обладнання, спеціальна та транспортна техніка, генератори, інструменти, мастила, метанол, гідравлічне обладнання, засоби зв'язку, спецодяг, акумулятори тощо	

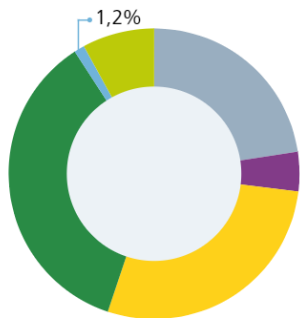
Огляд результатів імплементації Країнами - Договірними Сторонами (станом на листопад 2022 року)

Огляд імплементації acquis Енергетичного Співтовариства в Україні

- ❖ Навіть під час війни з Росією Україні вдалося просунутися в імплементації acquis у кількох сферах, зокрема – електроенергетика, енергоефективність, навколишнє середовище та відновлювані джерела енергії, безпека газопостачання
- ❖ Найбільшим досягнення - синхронізація об'єднаної енергосистеми України з енергосистемою Континентальної Європи, що частково стало можливим завдяки прогресу в імплементації законодавства у сфері електроенергетики, досягнутому країною ще до початку повномасштабної війни
- ❖ У газовому секторі Україна виконала свої транзитні зобов'язання, незважаючи на серйозні обмеження, накладені на оператора газотранспортної системи, який не може контролювати всі точки з'єднання з Росією
- ❖ Відновлення країни має реалізовуватись пліч-о-пліч із "зеленим" порядком денним, включно з широкомасштабним впровадженням заходів у сфері відновлюваної енергетики та енергоефективності
- ❖ Україна помірно просунулася в розробці енергетичного пакета «Чиста енергія», за винятком сфери електроенергетики, де законотворча робота ще не розпочалася

Транспозиція Енергетичного Пакету «Чиста енергія для всіх європейців» (I)

Структура споживання первинної енергії в Україні

- Тверді викопні види палива
- Нафта та нафтопродукти
- Природний газ
- Теплова енергія, вироблена на атомних електростанціях
- Гідро
- Інші ВДЕ

Джерело: EUROSTAT

Регламент (ЄС)
2018/1999

Директива (ЄС) 2019/944 та
Регламент (ЄС) 2019/941

Директива (ЄС)
2018/2001

Директива (ЄС)
2018/2002

Статус імплементації:

Заплановано / без дій

Процес розробки

Фінальний законопроект /
процес затвердження

Затверджено та опубліковано

Транспозиція Енергетичного Пакету «Чиста енергія для всіх європейців» (II)

- ❖ Проєкт кліматичного закону розробляється із залученням зовнішньої допомоги. Очікується, що він міститиме пов'язані з кліматом елементи Регламенту про управління Енергетичним Союзом і кліматичні дії. Така транспозиція вимагає скоординованої та спільної роботи галузевих Міністерств
- ❖ Проєкт НПЕК має бути переглянутий з огляду на зростаючі зусилля з відбудови, щоб вивести Україну на шлях низьковуглецевого розвитку
- ❖ Україна має продовжувати впроваджувати заплановану схему торгівлі квотами на викиди парникових газів
- ❖ У липні 2022 року Верховна Рада запровадила можливість для виробників з ВДЕ здійснювати продаж електроенергії напряму на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому, двосторонньому та балансуєчому ринках
- ❖ Україна повинна якнайшвидше призначити орган уповноважений на видачу гарантій походження електроенергії, підписати пряму угоду з постачальником послуг і почати використовувати національний електронний реєстр, розроблений в рамках регіонального проєкту
- ❖ Україна досягла національної цілі з енергоефективності на 2020 рік, про що повідомлено у шостому Щорічному звіті про прогрес, поданому до Секретаріату в липні 2022 року
- ❖ Були прийняті всі регламенти з енергетичного маркування, пов'язані з Директивою про маркування. Також було прийнято п'ять нових регламентів, що завершують імплементацію Регламенту ЄС про енергетичне маркування 2017/1369. Україна транспонувала Директиву про екодизайн 2009/125/ЄС та 28 регламентів щодо продукції на добровільній основі

- ❖ Наразі на розгляді у Секретаріаті проекти законів, подані до Парламенту, щодо створення в Україні правової бази для реалізації двох важливих тем:
 - ❖ **Гарантії походження** (проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо створення реєстру видачі, використання та припинення дії гарантій походження електричної енергії, виробленої з ВДЕ)
 - ❖ **Схема нетто обліку для власного споживання** (зміни до Закону про альтернативні джерела енергії та Закону про ринок електричної енергії)
- ❖ Секретаріатом розпочато реалізацію **дослідження**, спрямованого на надання Україні:
 - ❖ більшої ясності щодо технічного потенціалу використання відновлюваних джерел енергії;
 - аналіз найкращих практик в ЄС (і в світі) з акцентом на :механізми страхування для зменшення ризиків та забезпечення фінансування нових проєктів ВДЕ;
 - опції для реалізації корпоративних договорів купівлі-продажу електроенергії (PPAs);
 - інноваційні рішення для відновлюваної енергетики (наприклад, агро-PV, електрифікація опалення та транспорту на основі відновлюваної енергії тощо);
 - інструменти планування для забезпечення оптимального співвідношення різних генеруючих потужностей та найкращого співвідношення заходів пов'язаними з управлінням попитом та розвитком інфраструктури;
 - варіанти спрощення дозвільних
 - процедур для проєктів з відновлюваної енергетики (принцип "єдиного вікна").

- ❖ Оператор системи передачі, Укренерго, відокремлено та сертифіковано (із певними умовами) Регулятором НКРЕКП за моделлю ISO. Наглядова рада ще не повністю сформована
- ❖ У квітні 2022 року Укренерго отримало статус спостерігача в ENTSO-E
- ❖ На період воєнного стану в Україні призупинено публікацію на сайті НКРЕКП звітів про виконання програм відповідності ОСП разом з висновком регулятора
- ❖ Регламент щодо надання та публікації даних на ринку електричної енергії транспоновано, але публікації на платформі прозорості ENTSO-E було призупинено через воєнний стан
- ❖ Дію Положення про покладення спеціальних обов'язків (ПСО) на учасників ринку (що не відповідає нормам ЄС) було продовжено до кінця березня 2023 року. Додаткові ПСО були запроваджені влітку 2022 року
- ❖ Екстрена синхронізація енергосистем України та Молдови з енергосистемою Континентальної Європи відбулася 16 березня 2022 року
- ❖ Спільний розподіл пропускної спроможності ще не розпочато. Затверджено нормативну базу для впровадження ІТС (компенсацію між операторами систем передачі)
- ❖ 5 серпня 2022 року Міністерство енергетики опублікувало оновлену версію законопроекту "Про проекти національного інтересу в енергетиці", який має на меті транспонувати Регламент ЄС 347/2013
- ❖ Транспозиція та імплементація нового пакету з електроенергетики, ухваленого Радою Міністрів у грудні 2022 року, має розпочатися якомога швидше, оскільки кінцевим терміном для транспозиції є кінець 2023 року

Ринок природного газу

- ❖ Оператор системи передачі відокремлений та сертифікований. Мають бути внесені зміни до його структури та корпоративного управління (ліквідація поточного посередника - МГУ). Фінансовий стан ОСП є нестабільним. Оператор системи зберігання та оператори системи розподілу відокремлені в юридичному, інформаційному та бухгалтерському плані
- ❖ Імплементация Регламенту зберігання газу вимагала внесення змін до Закону про ринок природного газу та процедури сертифікації оператора системи зберігання, що було зроблено за кілька місяців, і сертифікація оператора системи зберігання вже розпочалася
- ❖ Нафтогаз залишається єдиною компанією, що імпортує газ в Україну
- ❖ Україна повністю дерегулювала ціни для всіх споживачів у 2021 році, але початок повномасштабної війни спричинив повернення ПСО, що зобов'язує Нафтогаз постачати газ населенню та компаніям централізованого теплопостачання, запроваджено регулювання цін по всьому ланцюгу постачання
- ❖ Україні доведеться відновити реформи ринку природного газу, що діяли до війни, з обмеженнями для найбільш вразливих споживачів, і розпочати довгострокову стійку політику в газовій галузі

❖ Орган регулювання енергетики (Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, НКРЕКП):

- НКРЕКП створена як "центральний орган виконавчої влади". Це є порушенням acquis щодо незалежності регулятора від інших державних органів
- Незалежність НКРЕКП, у тому числі фінансова, має бути відновлена
- Триває підготовча робота НКРЕКП до призначення номінованого оператора ринку (NEMO)
- Закон про REMIT був проголосований у першому читанні, але його повне ухвалення ще не відбулося

❖ Конкуренція та державна допомога:

- Антимонопольний комітет України (АМКУ) розпочав розслідування щодо ймовірного зловживання Нафтогаз Трейдинг домінуючим становищем на ринку оптового постачання газу. АМКУ має забезпечити адекватне реагування розслідування на будь-які потенційні зловживання задля гарантування рівних умов для всіх учасників ринку
- Прийнято Критерії оцінки сумісності державної допомоги суб'єктам господарювання у сфері охорони довкілля, включаючи допомогу для високоефективної когенерації, ефективних систем ЦТ, ЕЕ та енергетичної інфраструктури. Внесено зміни до Закону "Про державну допомогу суб'єктам господарювання", які передбачають, що під час дії воєнного стану державна допомога дозволяється, а обов'язок повідомляти про державну допомогу призупиняється

- ❖ Проєкти з відновлення електростанцій виключені із зобов'язань щодо оцінки впливу на довкілля (ОВД). Програми відновлення регіонів, що зазнали руйнувань від дій російських військових, звільняються від зобов'язань щодо стратегічної екологічної оцінки (CEO)
- ❖ Винятки для проєктів, планів і програм реконструкції, запроваджені кількома законодавчими актами, мають бути повністю узгоджені з Директивами про ОВД та CEO
- ❖ CEO проєкту Національного плану з енергетики та клімату не розпочато, незважаючи на те, що проєкт документа перебуває на стадії розробки
- ❖ Україна транспонувала поріг вмісту сірки у 1,00% для мазуту та 0,10% для газойлю, а також положення щодо суднового палива
- ❖ У березні 2022 року Україна виконала свої зобов'язання щодо звітності за Директивою про великі установки спалювання, подавши дані про викиди за звітний 2021 рік, що є значним досягненням
- ❖ З метою вирішення проблеми безпеки постачання і через форс-мажорні обставини, спричинених війною та цілеспрямованим руйнуванням української енергосистеми, готується рішення для станцій, що підлягають обмеженому відступу від зобов'язань (opt-out)

- ❖ Вимоги Директиви 2005/89/ЄС транспоновані, але не імplementовані. Моніторинг безпеки постачання не впроваджується і не дотримується в період воєнного стану
- ❖ Комплексна законодавча база у сфері кібербезпеки та стратегія розвитку кібербезпеки створюють хорошу основу для захисту кібербезпеки під час російської військової агресії
- ❖ Нормативно-правова база для забезпечення безпеки газопостачання базується на елементах Регламенту (ЄС) 2017/1938, повна транспозиція якого ще не завершена. Оцінка ризиків та плани превентивних і аварійних заходів, які щорічно здійснюються протягом останніх років відповідно до законодавства у сфері газу, мають бути повністю узгоджені з газовим acquis, яке набуло чинності у 2021 році
- ❖ Регламент про сховища (ЄС) 2022/1032 транспоновано та імplementовано. Рівень газу в сховищах перевищив цільовий показник, розпочато процес сертифікації оператора газосховищ. Незважаючи на втрату частини вітчизняних видобувних майданчиків та руйнування мережі, безпеку газопостачання у 2022 та 2023 роках було збережено
- ❖ Законопроект про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів не був прийнятий. Ми закликаємо Україну якнайшвидше ухвалити законопроект і продовжити роботу над вторинним законодавством

Наступні кроки

- ❖ Україна повинна продовжувати докладати зусиль, щоб залишатися на шляху реформування ринку електроенергії та не допустити регресу вже досягнутого до повномасштабного вторгнення. Це стосується сертифікації оператора системи передачі електроенергії та його фінансової спроможності, транспонування REMIT і надмірного регулювання за допомогою ПСО та цінових обмежень
- ❖ Діяльність з інтеграції ринків із сусідніми країнами-членами ЄС та Молдовою має бути активізована відповідно до узгодженої дорожньої карти подальшої інтеграції ринків після синхронізації електроенергетичної системи України (та Молдови) з енергосистемою Континентальної Європи, починаючи зі створення відповідної процедури розподілу міждержавної пропускної спроможності
- ❖ Україні необхідно відновити реформи ринку газу, які були проведені до початку повномасштабної війни, обмеживши винятки для найбільш вразливих споживачів, і розпочати довгострокову сталу політику газової галузі. Україна повинна продовжувати вивчати можливості видобутку низьковуглецевого газу та його транспортування в період відновлення
- ❖ Законопроект про мінімальні запаси нафти і нафтопродуктів має бути прийнятий
- ❖ Повинна бути впроваджена функціональна ринкова схема підтримки та забезпечена фінансова стабілізація гарантованого покупця. Уряд повинен підтримувати виробників у відновленні пошкодженого електроенергетичного обладнання
- ❖ Україна повинна якнайшвидше призначити орган з видачі гарантій походження, підписати пряму угоду з постачальником послуг і почати використовувати національний електронний реєстр, розроблений в рамках регіонального проекту
- ❖ Імплементация Закону про енергоефективність має бути пріоритетною
- ❖ Винятки для проектів, планів і програм реконструкції, запроваджені кількома актами, мають бути повністю узгоджені з Директивами з ОВД та CEO
- ❖ Україні рекомендується продовжувати впроваджувати заплановану систему торгівлі квотами на викиди парникових газів
- ❖ Довгострокову стратегію до 2050 року слід оновити, щоб відобразити умови звільнення від Механізму прикордонного вуглецевого коригування (СВАМ). Проєкт НПЕК має бути переглянутий та оновлений

Надважлива роль Парламенту

- ❖ Підвищення обізнаності та регулярне обговорення важливих енергетичних та кліматичних питань
- ❖ Своєчасне прийняття законодавства ЄС/Енергетичного Співтовариства, зокрема рамкового кліматичного законодавства
- ❖ Перевіряти та ретельно вивчати діяльність Уряду щодо імплементації енергетичного та кліматичного законодавства (парламентські слухання та інші інструменти), а також обговорювати та затверджувати адекватний бюджет для імплементації
- ❖ Забезпечити прозорість та залучення громадян до процесу розробки/прийняття законодавства
- ❖ Забезпечити узгодженість та взаємодоповнюваність між енергетичними та кліматичними цілями та кінцевими економічними цілями суспільства
- ❖ **Тісний зв'язок та спільна діяльність Парламенту та Секретаріату Енергетичного Співтовариства, співпраця в рамках Парламентського Пленуму Енергетичного Співтовариства!**

ДЯКУЮ
ЗА ВАШУ УВАГУ

artur.lorkowski@energy-community.org

ЗВ'ЯЗАТИСЯ З НАМИ:

- www.energy-community.org
- [Ener_Community](https://twitter.com/Ener_Community)
- [/company/energy-community](https://www.linkedin.com/company/energy-community)
- [/Ener.Community](https://www.facebook.com/Ener.Community)
- [/EnergyCommunityTV](https://www.youtube.com/EnergyCommunityTV)